

**ДО: ЉУБИНКА КОРАБОСКА, ПРЕТСЕДАТЕЛ
ДРЖАВНА КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ КОРУПЦИЈА
УЛ. ДАМЕ ГРУЕВ БР.1, СКОПЈЕ**

ПРЕДМЕТ: Реакција од 58 организацији за утврдените потреби од страна на Државната комисија за спречување корупција (ДКСК) за измена на (1) Законот за здруженија и фондации, (2) Законот за спречување корупција и (3) Законот за спречување судир на интереси согласно Државната програма за превенција и репресија на корупцијата и Државната програма за превенција и намалување на појавите на судир на интереси со Акционен план за 2011-2015 година

Скопје, 31 октомври 2012 година

ПОЧИТУВАНА.

По иницијатива на Фондацијата отворено општество – Македонија, Институтот за човекови права, Транспарентност Македонија и Центарот за граѓански комуникации, 58 организации дадоа поддршка и Ви се обраќаат со цел да ги истакнат забелешките и сугестиите во врска со дел од предвидените решенија за надминување на констатираните проблеми во Секторот XI – Медиуми и граѓанско општество од Државната програма за превенција и репресија на корупцијата и Државната програма за превенција и намалување на појавите на судир на интереси со Акционен план за 2011-2015 година (Државни програми со Акционен план). 58-те организации ја потенцираат важноста на граѓанскиот сектор за развојот на демократските вредности во едно општество, за што од особено значење за негово функционирање е постоење на либерална и конзистентна правна рамка на правото на слободно здружување, кое е загарантирано со членот 20 од Уставот на Република Македонија. Имено, во Државните програми со Акционен план наместо зајакнување на соработката со граѓанскиот сектор во борбата против корупцијата се утврдува потреба од менување на правната рамка за граѓанскиот сектор, со што би се наметнале нови обврски кои се спротивни на основната цел, улогата и активностите на граѓанскиот сектор - да биде “watchdog” или контролор врз работата на јавниот сектор.

Па така, во Секторот XI – Медиуми и граѓанско општество од Државните програми со Акционен план меѓу идентификуваните проблеми се наведени: (1) Нетранспарентност при доделувањето на јавни финансиски средства на здруженијата и фондациите; (2) Стекнување статус на организација од јавен интерес; (3) Доделување на јавни средства на наменски основани здруженија што создава сомнеж за коруптивно и непродуктивно трошење јавни средства. Притоа во активностите за надминување на овие издвоени проблеми утврдувате потреба од измена на (1) Законот за здруженија и фондации во насока на: (1.1) воспоставување поголема отчетност за финансиското работење и за резултатите од проектите на граѓанските организации корисници на средства од јавни институции, (1.2) статусот на организација од јавен интерес да се стекнува со чинот на регистрацијата во Централниот регистар на РМ и измена на (2) Законот за спречување корупција и

(3) Законот за спречување судир на интереси во насока да се воведе обврска за доставување анкетен лист за имотната состојба и изјава за интереси за членовите на извршните органи на граѓанските организации, со рок на реализација до 2012 година.

58-те организации сметаат дека предлогот на ДКСК статусот на организација од јавен интерес да се стекнува со чинот на регистрацијата во Централниот регистар на РМ го покренува прашањето дали Централниот регистар на РМ има надлежност да донесе таква одлука. Дополнително, повторната задолжителна пререгистрација на здруженијата и фондациите ќе значи дополнителен финансиски товар за организациите, имајќи предвид дека тие веќе поминаа низ постапка за пререгистрација пред неполна година.

За нас е нејасно врз основа на која анализа, препораки и/или компаративна пракса ДКСК утврдила потреба да се воведе обврска за доставување анкетен лист за имотната состојба и изјава за интереси од страна на членовите на извршните органи на граѓанските организации. Активноста за пријавување на имотната состојба и судирот на интереси за членовите на извршните органи во граѓанскиот сектор (што би ги опфатило председателите, извршните директори и членовите на Управните одбори) според Државните програми со Акционен план е спротивна на меѓународната регулатива од областа за спречување корупција, посебно на Конвенцијата на ООН против корупцијата¹. Оваа обврска треба да се однесува исклучиво на јавните службеници. Имено, според Конвенцијата на ООН, државите треба да воведат обврска за јавните службеници (public officials²) да ја пријават својата имотна состојба при вршењето на својата функција или вработување во јавната администрација и пријават постоење на судир на интереси³. Целта на ваквата обврска е да се спречи јавните службеници (именуваните и избраните лица, државни и јавни службеници) да злоупотребат својата функција или должност и да се стекнат со имот кој ги надминува нивните редовни приходи од вршењето на функцијата, или вработувањето, односно се стекнати на нелегален начин, а со тоа ќе се спречи корупцијата при извршувањето на службената должност. Дополнително, со измената на Законот за спречување на судир на интереси од 2009 година, изјавата на интереси за јавните службеници, беше утврдена по препорака на Европската комисија (ЕК). Целта на ваквата изјава е да спречи појавување на судир на интереси при вршењето на јавната функција, што може да прerasне исто така во корупција и злоупотреба на службената должност.

¹ http://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf

² Конвенцијата на ООН под „јавен службеник“ го дефинира: „секое лице кое врши законодавна, управна или судска функција, без оглед дали е постојана или привремена, платена или неплатена и секое друго лице кое врши јавна функција, вклучувајќи јавни агенции и јавни претпријатија, или извршува јавна услуга како што е дефинирано во националното законодавство на земјата и секое друго лице дефинирано како јавен службеник според националното законодавство“.

³ Види детално: <http://www.ihr.org.mk/mk/pocetna/171-obvrski-za-nvo.html>

Важно е да истакнем дека и во Препораката (2000) 10 на Комитетот на министри при Советот на Европа⁴ дефиниран е судирот на интересите кај јавните функционери. Одговорноста за идентификување, пријавување или избегнување судир на интереси, согласно Препораката (2000) 10, е нагласена во ставот 3 од членот 13 дека е кај јавните функционери. Исто така, од Препораката на Организацијата за економска соработка и развој (OECD) за управување со конфликт на интереси во јавните служби⁵ недвосмислено произлегува дека судир на интереси може да се бара само кај јавните службеници при извршувањето на нивната службена должност, односно подразбира судир меѓу јавната должност и приватниот интерес на јавниот службеник, кој интерес може неправилно да влије на извршувањето службените должности и одговорности.

Од сето ова произлегува дека според препораките на меѓународните институции пријавувањето на имотната состојба и изјава на интереси се однесува само на јавните службеници, кои вршат јавна функција и која може да се злоупотреби за стекнување на имот или други привилегии и бенефиции при извршувањето на јавната функција. Предлогот на ДКСК за утврдување обврска на лицата од извршните органи на здруженијата и фондациите да ја пријават имотната состојба како и да поднесат изјава на интереси е спротивен на меѓународните документи кои се ратификувани во РМ, но и на основната цел - да се спречи корупцијата кај јавните службеници кои имаат власт и носат одлуки, но не и кај граѓанските организации кои немаат власт и не може да ја злоупотребат за лични цели.

Не сакаме да веруваме дека ДКСК има намера да предложи преку измена на Законот за спречување на корупцијата и Законот за спречување на судир на интереси воведување на обврски за граѓанскиот сектор што единствено ќе значи контрола од јавниот сектор врз граѓанскиот сектор, а во суштина треба да е обратно, бидејќи по дефиниција граѓанскиот има улога на "watchdog" врз работата на јавниот сектор. Затоа, бараме од вас ревидирање на Секторот XI – Медиуми и граѓанско општество од Државните програми со Акционен план во кој овие предлози ќе бидат земени предвид.

Со почит,

За Фондација отворено општество „Македонија“
Владимир Милчин, извршен директор

За Институт за човекови права
Маргарита Цаца Николовска, претседател

4 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/documents/Rec\(2000\)10_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/documents/Rec(2000)10_EN.pdf)

5 <http://www.oecd.org/governance/fightingcorruptioninthepublicsector/2957360.pdf>

За Транспарентност Македонија

Ана Јаневска Делева, извршен директор

За Центар за граѓански комуникации

Герман Филков, претседател

Поддржано од:

Коалиција сексуални и зравствени права на маргинализираните заедници | НВО Инфо центар | Здружението за унапредување на родовата еднаквост „Акција Здруженска“ | Центар за современи уметности | Цивил - Центар за слобода | Здружение на граѓани за одбрана на слободата на говорот и на јавното изразување “Член 16“ | Плоштад слобода | Здружение за поддршка на маргинализирани работници „СТАР-СТАР“ | Здружение на граѓани „Вратете насмевка“, Велес | Здружение за развој и активизам „Аква“, Струга | Коалицијата за одржлив развој - КОР | Младински образовен форум - МОФ | Новинска агенција Скај | Младинска алијанса, Тетово | „Метаморфозис“ Фондација за одржливи информатички решенија | Стрип центар на Македонија, Велес | Здружение на граѓани “Проект-ЕУ”, Кавадарци | РОМА С.О.С., Прилеп | Здружение “Регионален центар за одржлив развој”, Кратово | Здружение „ЕСЕ“ | Избор, Струмица | ХОПС - Опции за здрав живот Скопје | Центар за одржлив развој на заедницата, Дебар | Центар за граѓанска иницијатива, Прилеп | Национален ромски центар, Куманово | Македонско здружение на млади правници | Реактор - истражување во акција | АДИ, Гостивар | Либерта институт | Центар за развој на заедницата, Кичево | Центар за демократски развој и иницијатива | ФОРУМ Центар за стратегиски истражувања и документација | „ЈАВНОСТ“ Центар за нови политики и слобода на медиуми | КХАМ, Делчево | МИА - Здружение за здравствено просветување и унапредување на здравјето | Хелсиншки комитет за човекови права на Република Македонија | Центар за човекови права и разрешување конфликти | Младински културен центар, Битола | Дендо вас | Здружение на граѓани Македонски центар за женски права - Шелтер Центар | Граѓанска асоцијација МОСТ | Фондација за развој на локалната заедница, Штип | Еколошко друштво „Планетум“, Струмица | Х.Е.Р.А.- Асоцијација за здравствена едукација и истражување | Македонски центар за европско образование | Националниот совет за родова рамноправност | Македонски институт за медиуми -МИМ | „АЛКА“ Центар за одржлив развој | Центарот за истражување и информирање за животна средина „Еко-свест“ | Здружение “Florence Nightingale”, Куманово | Здружение „ДОВЕРБА“ | Коалиција „Сите за правично судење“ | Фондација за образовни и културни иницијативи “Чекор по чекор” | Институт за демократија „Societas Civilis“

